

Protocol overgang van groep 2 naar groep 3

Uitgangspunten

Om te bepalen of kinderen van groep 2 naar 3 gaan geldt altijd de ontwikkeling van het kind en niet de leeftijd.

- In principe vinden we dat ieder kind minimaal 2 jaar kleuteronderwijs volgt. Er zijn echter kinderen die **bijna** 2 jaar kleuteronderwijs hebben gevolgd, denk aan kinderen geboren in oktober, november, december. Dit zijn dus kinderen die voor 31 december 6 jaar worden. Zij zouden dus over kunnen gaan naar groep 3 zonder dat zij 2 jaar kleuteronderwijs hebben gehad.
- Kinderen die na 1 januari geboren zijn, kunnen alleen door naar groep 3 in uitzonderlijke gevallen.

Het nemen van de beslissing t.a.v. de schoolloopbaan van het kind doen we aan de hand van een aantal voorwaarden. Naar aanleiding hiervan wordt een verantwoorde beslissing genomen.

De beslissing om het kind te laten doubleren of doorstromen, wordt genomen door ouders, leerkracht en intern begeleider.

Mocht het voorkomen dat de ouders en de leerkracht niet tot een gezamenlijke beslissing kunnen komen, dan neemt de school (directie en intern begeleider) het uiteindelijke besluit.

Tijdens de kleuterverlenging zullen we aansluiten bij de ontwikkeling en onderwijsbehoeften van het kind. Daarbij zal de ontwikkeling nauw worden gevolgd en regelmatig met ouders besproken.

Tijdpad

maand	Wat	Wie aanwezig	
december/januari	Eerste gesprek bij twijfel rondom verlenging Opstarten HGPD	Leerkracht ouders	n.a.v. observaties in Mijnskleutergroep en andere signalen
februari	Groepsbespreking	Leerkracht IB	
februari/maart	Vooruitgang bespreken Aanvullen HGPD en bespreken met ouders.	Leerkracht Ouders Op aanvraag IB	
6 weken voor einde schooljaar	Definitieve keuze maken	Leerkracht Ouders en IB	
Start nieuwe schooljaar	Opstellen HGPD en bespreken met ouders	Leerkracht ouders	
oktober	Groepsbespreking	Leerkracht IB	
november/december	Evaluatie tijdens oudergesprek	Leerkracht Ouders Bij onvoldoende ontwikkeling IB	Is er voldoende vooruitgang zichtbaar? Zo niet: welke vervolgstappen zijn nodig?

De voorwaarden waaraan voldaan moet worden om een soepele overgang naar groep 3 te kunnen realiseren, staan in onderstaande kijkwijzer.

Kijkwijzer besluitvorming doorstroom naar groep 3

Naam:

Geboortedatum:

Ingevuld op:

Besproken met ouder(s) op:

Besluit: wel/niet naar groep 3

Leesvoorwaarden (Zie fasen Fonologie in bijlage)

V/O

Rijmen (eindrijm onzinwoorden) E1	
Rijmen (eindrijm bestaande woorden) B2/M2	
Beginfoneem herkennen B2/M2	
Auditieve analyse E2	
Auditieve synthese E2	
Heeft een goede schriftoriëntatie	
Heeft voldoende letterkennis	

Rekenvoorwaarden (Zie fasen Getalbegrip in bijlage)

V/O

Hoeveelheidherkenning (subiteren)	
Akoestisch tellen	
Asynchroon tellen	
Synchroon tellen / geordend tellen (structurerend tellen)	
Resultatief tellen	
Beheerst rekentaal en rekenbegrippen	

Primaire taalontwikkeling

V/O

Mondelinge taalvaardigheid (spreekt verstaanbaar en maakt goede zinsbouw)	
Woordenschat	
Luisterhouding	

Executieve functies

V/O

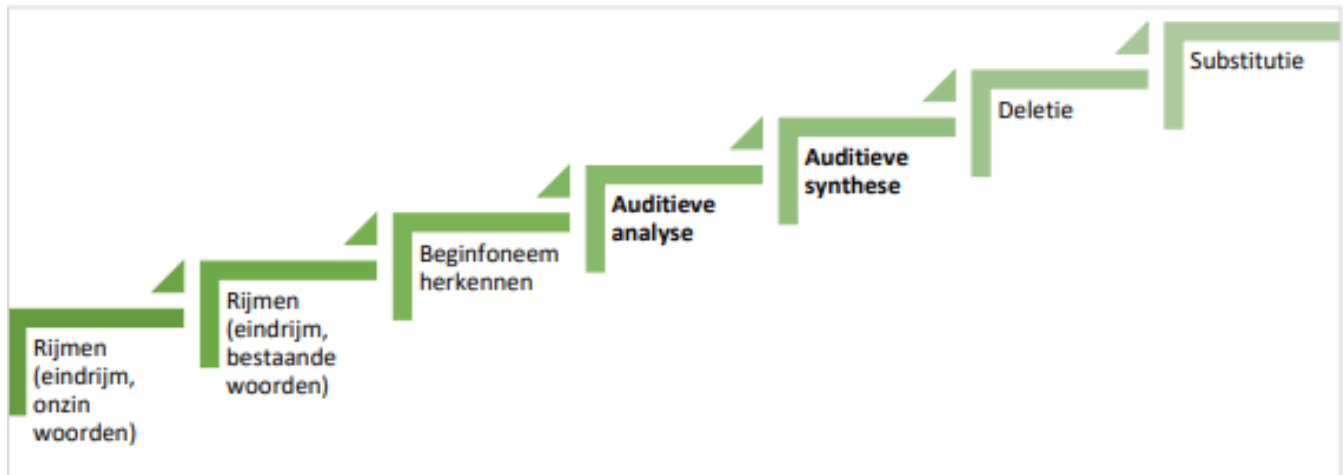
Inhibitie: onderdrukken van gedrag , kunnen focussen	
Luisterhouding: minimaal 10 minuten focussen in de kring (bij goed aanbod)	
Omgaan met uitgestelde aandacht: minimaal 5 minuten	

Registraties Mijn kleutergroep!

V/O

Gedrag	
Taak-werkhouding	
Motoriek	
Schrijfpatronen	

Fasen fonologie

I. Rijmen (eindrijm, onzin woorden)

In de eerste fase zijn kinderen in staat om te kunnen rijmen met onzinwoorden, waarbij het gaat om eindrijm. Het ontwikkelen van deze vaardigheid begint receptief, met het kunnen benoemen of woorden rijmen. Vervolgens zijn kinderen in staat productief te rijmen, door bijvoorbeeld zelf rijmwoorden te bedenken. Door te rijmen worden kinderen zich ervan bewust dat woorden uit klanken bestaan en dat er verschillen en overeenkomsten zijn tussen klanken.

Rijmen is een onderdeel van auditieve discriminatie.

II. Rijmen (eindrijm, bestaande woorden)

Ook in de tweede fase is er sprake van eindrijm, maar nu met bestaande woorden. De grootte van de woordenschat van een kind speelt dan ook een rol binnen deze fase.

III. Beginfoneem herkennen

Ook het kunnen herkennen van een beginfoneem is een onderdeel van auditieve discriminatie.¹ Bij het receptief herkennen van een beginfoneem kan het gaan om het vergelijken van de beginklank van twee woorden. Bij het productief herkennen van de beginfoneem kan het gaan om het bedenken van een woord met een bepaalde beginklank.

IV. Auditieve analyse

Auditieve analyse is allereerst het kunnen onderscheiden van verschillende fonemen in een woord.¹ Daarnaast wordt onder auditieve analyse ook het herkennen van afzonderlijke woorden in een zin en het herkennen van klankgroepen in een woord verstaan.

Bij de overgang van groep 2 naar groep 3 is deze fase van fonologie van groot belang.

V. Auditieve synthese

Auditieve synthese is het vermogen om losse klanken samen te voegen tot een woord.¹ Temporeel ordenen, het in een bepaalde volgorde onthouden van klanken of woorden, speelt een belangrijke rol bij het auditief synthetiseren. Ook het samenvoegen van klankgroepen tot een woord behoort tot auditieve synthese.

Bij de overgang van groep 2 naar groep 3 is deze fase van fonologie van groot belang.

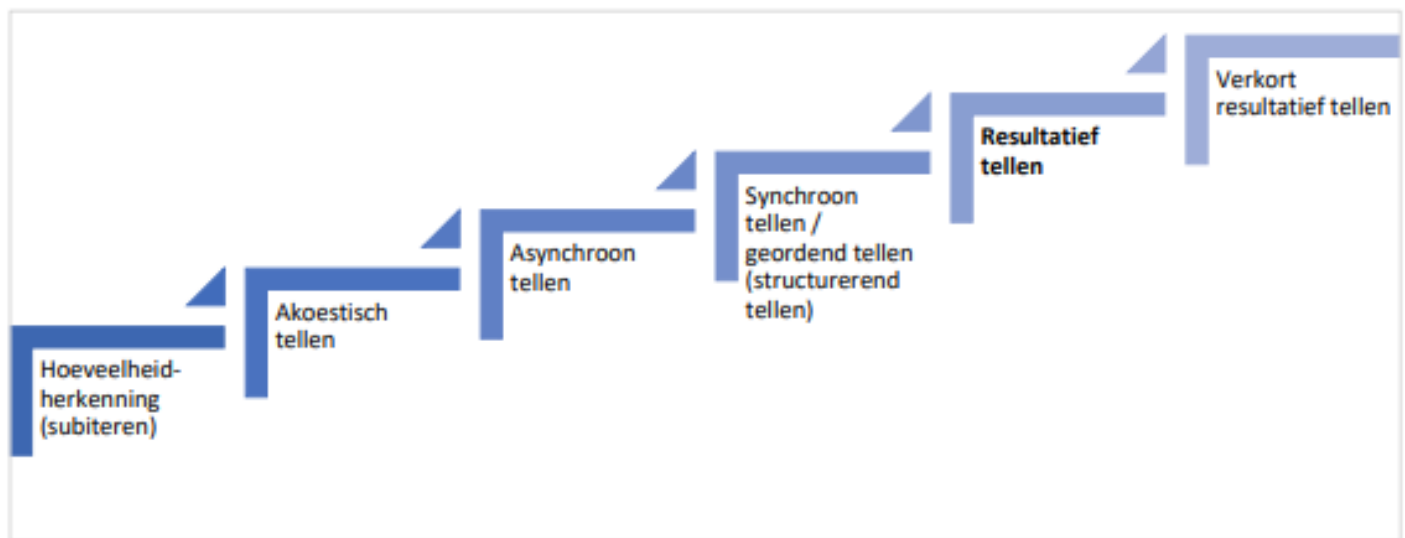
VI. Deletie

Onder deletie wordt het weglaten van een klank uit een woord verstaan. Hierbij kan bijvoorbeeld de volgende vraag gesteld worden: *ik laat de s in kast weg, welk woord wordt het dan?*

VII. Substitutie

Onder substitutie wordt het vervangen van een klank uit een woord verstaan. Hierbij kan bijvoorbeeld de volgende vraag gesteld worden: *ik verander de h van huis in een m, welk woord wordt het dan?*

Fasen getalbegrip

I. Hoeveelheidherkenning (subiteren)

Het in één opslag weten hoeveel voorwerpen er zijn wordt ook wel subiteren genoemd.ⁱⁱ Wanneer een leerling start in groep 1, worden vaak groepjes van twee of drie voorwerpen zonder te tellen herkend. Hoeveelheidherkenning is dan ook een primaire rekenvaardigheid die vaak kleine hoeveelheden betreft.ⁱⁱⁱ Later worden de hoeveelheden groter.

II. Akoestisch tellen

Onder akoestisch tellen wordt het opzeggen van getallenrijen verstaan.ⁱⁱⁱ Kinderen leren telwoorden op eenzelfde manier als andere woorden, namelijk door deelname aan taalgebruik in de omgeving.^{iv} Vaak beginnen kinderen met akoestisch tellen door te imiteren of naar aanleiding van een liedje of versje waarin getallen voorkomen. Kenmerkend voor deze fase is dat de juiste volgorde van de telrij nog niet wordt aangehouden en dat het tellen niet altijd begonnen wordt met het getal één.ⁱⁱⁱ Kinderen zijn zich binnen deze fase dan ook nog niet altijd bewust van de betekenis van getallen en het tellen van hoeveelheden hoeft nog niet aan de orde te zijn. Het betreft vooral het inprenten van de goede volgorde van telwoorden.ⁱⁱ

III. Asynchroon tellen

Bij het asynchroon tellen is er wel sprake van het daadwerkelijk tellen van hoeveelheden, maar loopt het denken en handelen nog niet simultaan. Dit doordat bijvoorbeeld de vaardigheid van het aanwijzen van een voorwerp terwijl je telt nog niet geautomatiseerd is. Het kind weet nog niet dat bij één voorwerp, één telwoord hoort. Zo wijzen kinderen binnen deze fase meerdere voorwerpen aan of slaan voorwerpen over.ⁱⁱ

IV. Synchroon tellen / geordend tellen (structurerend tellen)

Synchroon tellen is het noemen van een getal tegelijk met het aanwijzen van een voorwerp.ⁱ Een strategie voor het synchroon tellen is het ordenen van voorwerpen tijdens het tellen. Dit door bijvoorbeeld een voorwerp te verschuiven bij het noemen van het bijbehorende getal.ⁱⁱ Door geordend te tellen, worden vergissingen die gemaakt worden bij het asynchroon tellen, voorkomen.

V. Resultatief tellen

Resultatief tellen is het vaststellen van een hoeveelheid.^{iv} Bij het resultatief tellen is dan ook sprake van synchroon tellen, waarbij het laatst genoemde telwoord het hoeveelheidsgetal van het getelde is. In deze fase weten kinderen dat een opeenvolgend getal een grotere hoeveelheid representeert.ⁱⁱ Om resultatief te kunnen tellen, moeten kinderen zich bewust zijn van een aantal 'regels':^{iv}

- Begin de telrij met één en zeg verdere telwoorden in de juiste volgorde op;
- Sla geen objecten over;
- Tel niets dubbel;
- Gebruik het laatst genoemde getal als hoeveelheidsgetal.

Bij de overgang van groep 2 naar groep 3 is deze fase van getalbegrip van groot belang.

VI. Verkort resultatief tellen

Wanneer kinderen meer ervaringen opdoen met tellen, komen zij tot het besef dat er ook kortere manieren zijn om een hoeveelheid te bepalen.ⁱⁱ Zij bevinden zich dan in de fase van verkort resultatief tellen. Er zijn verschillende vormen van verkort tellen.^{iv}

Een eerste vorm is het verkort tellen via doortellen. Wanneer er een hoeveelheid herkend wordt (fase I) kan er vanuit die bekende hoeveelheid doorgeteld worden.

Een tweede vorm is het verkort tellen door handig te structureren. Dit bijvoorbeeld door een hoeveelheid te splitsen of juist samen te voegen.

Een derde vorm is het verkort terugtellen. Hierbij wordt een structuur herkend. Wanneer bijvoorbeeld met een worp met twee dobbelstenen 5 en 4 gedubbeld wordt, kan er teruggeteld worden vanuit het herkennen van de structuur met twee dobbelstenen waarmee 5 gegooid wordt.

Een vierde vorm is het verkort tellen met sprongen. Deze vorm kan echter ook akoestisch en dus niet resultatief zijn.